

LBRIS

We know
books

SERHII PLOKHY

**TICĂLOȘII UITAȚI
AI FRONTULUI
DE EST**

**PILOȚII AMERICANI
DIN UNIUNEA SOVIETICĂ
ȘI COLAPSUL MARIÍ ALIANȚE**

Traducere din limba engleză
MONICA PÎRVULESCU

LITERA
București

*Forgotten Bastards of the Eastern Front
American Airmen behind the Soviet Lines
and the Collapse of the Grand Alliance*

Serhii Plokhly

Copyright © 2019 Serhii Plokhly

Toate drepturile rezervate

Editura Litera

tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16 19

e-mail: contact@litera.ro

www.litera.ro

*Ticâloșii uitați ai Frontului de Est
Piloții americani din Uniunea Sovietică
și colapsul Marii Alianțe*

Serhii Plokhly

Copyright © 2022 Grup Media Litera

pentru versiunea în limba română

Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii

Redactori: Ramona Ciortescu, Georgiana Harghel

Corector: Rodica Crețu

Copertă: Flori Zahiu

Tehnoredactare și prepress: Ana Vârtosu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PLOKHLY, SERHII

*Ticâloșii uitați ai Frontului de Est. Piloții americani
din Uniunea Sovietică și colapsul Marii Alianțe /*

Serhii Plokhly; trad. din lb. engleză de Monica

Pîrvulescu. – București: Litera, 2022

ISBN 978-606-33-8256-7

I. Pîrvulescu, Monica (trad.)

94

CUPRINS

<i>Prefață</i>	7
<i>Introducere</i>	13

Partea I MAREA ALIANȚĂ

Capitolul 1. Misiune la Moscova	17
Capitolul 2. Verdictul lui Stalin	28
Capitolul 3. Începuturile proiectului Frantic	38
Capitolul 4. Poltava	51

Partea a II-a BĂTĂLIILE DE LA POLTAVA

Capitolul 5. Aterizare lină	65
Capitolul 6. Tovarâși de arme	81
Capitolul 7. Moarte spionilor	101
Capitolul 8. Un fel de Pearl Harbor	115
Capitolul 9. O dragoste interzisă	135
Capitolul 10. Motiv de harță	157
Capitolul 11. Căderea Varșoviei	172

O TOVĂRĂȘIE CIUDATĂ

Capitolul 12. Ticăloșii uitați din Ucraina	189
Capitolul 13. Turnul de veghe	204
Capitolul 14. Petrecerea de Revelion	218
Capitolul 15. Ialta	229
Capitolul 16. Prizonieri de război	243
Capitolul 17. Ruptura	259
Capitolul 18. Ultima paradă	274

Partea a IV-a

DECLANȘAREA RĂZBOIULUI RECE

Capitolul 19. Pradă de război	291
Capitolul 20. Suspecții de la Poltava	304
Capitolul 21. Vânătoare de vrăjitoare	317
Capitolul 22. Reuniunea de la Washington	327
<i>Epilog</i>	341
<i>Mulțumiri</i>	353
<i>Note</i>	355
<i>Indice</i>	403

PREFAȚĂ

În 1950, Winston Churchill și-a intitulat unul dintre volumele memoriilor sale din al Doilea Război Mondial „Marea Alianță”. A preluat termenul respectiv de la denumirea folosită când Anglia, Scoția și puterile europene s-au unit împotriva Franței, la sfârșitul secolului al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea, asociere care a diminuat puterea Franței și a dus la ascensiunea Marii Britanii. La fel ca predecesoarea sa din perioada modernă timpurie, Marea Alianță din secolul XX a reușit să obțină un succes uluitor prin atingerea obiectivelor sale imediate. Asistența acordată de americani Marii Britanii și URSS-ului prin Programul de împrumut și închiriere, deschiderea unui al doilea front în Europa, în iunie 1944, și declararea de către sovietici a războiului împotriva Japoniei în august 1945 au fost cele mai importante caracteristici ale colaborării Alianților. Întâlnirile celor Trei Mari – cum erau numiți de presă Roosevelt, Stalin și Churchill –, mai întâi la Teheran, în 1943, și apoi la Ialta, în 1945, au asigurat unitatea puterilor aliate de-a lungul războiului, ducând la înfrângerea Axei și contribuind la crearea unei noi ordini mondiale și a organizației care a întruchipat-o, Națiunile Unite, cel mai longeviv organism internațional de coordonare din istoria mondială.

Mai mare decât succesul militar al acestei a doua Mari Alianțe a fost așteptarea că aceasta va continua în perioada postbelică, iar dezamăgirea a fost și mai mare când s-a destrămat câțiva ani mai târziu. În 1948, lumea era deja împărțită în două tabere, Statele Unite și Marea Britanie aparținând uneia dintre ele și Uniunea Sovietică și sateliții săi est-europeni celeilalte. În anul următor s-a înființat Organizația Tratatului Atlanticului de Nord, o alianță militară a puterilor occidentale, după care a urmat, în 1955, Pactul de la Varșovia între regimurile comuniste din Europa de Est sub conducerea Moscovei. Lumea se trezise deja amenințată nu numai cu un

CAPITOLUL 1

MISIUNE LA MOSCOVA

Comitetul de primire a ajuns la Aeroportul Central din Moscova cu mult timp înainte de sosirea oaspeților. Era după-amiaza târziu, pe 18 octombrie 1943, și în timpul nopții temperatura oscila aproape de nivelul înghețului, fiind neobișnuit de frig chiar și pentru vremea normală de la Moscova. Lui Veaceslav Molotov, ministrul sovietic de externe, un tip îndesat cu maxilar pătrășos, cu mustață ca mexicanii și ochelarii pe vârful nasului ușor ascuțit, începea să-i fie frig. La fel și numeroșilor delegați, ofițeri și soldați din garda de onoare, precum și muzicanților din fanfară. Deși aeroportul se afla la o distanță mai mică de opt kilometri de Kremlin, adică un drum de 15 minute pentru coloana de mașini a guvernului, Molotov nu dorise să riște și venise mai devreme. Oaspeții pe care îi așteptau erau secretarul de stat al SUA Cordell Hull și ministrul britanic al afacerilor externe Anthony Eden.¹

Cum mai aveau de așteptat, Molotov și însoțitorii lui s-au adăpostit de vremea rece în clădirea aeroportului, primul terminal din Uniunea Sovietică dat în funcțiune. Aeroportul – cunoscut de toți Hodînka, după câmpia Hodînka, unde în mai 1896 peste 1 300 de oameni muriseră călcați în picioare de mulțimea adunată să sărbătorească încoronarea ultimului împărat rus Nicolae al II-lea – era leagănul aviației sovietice. În 1922, la cinci ani de la Revoluție și la numai un an de la sfârșitul Războiului Civil care i-a urmat, învingătorii bolșevici lansaseră primul zbor internațional, către Königsberg și Berlin, de pe câmpia Hodînka. Rusia și Germania, cele două proscrise ale lumii la sfârșitul Primului Război Mondial, aveau planuri comune de viitor, iar cerul nu era nicidecum limita colaborării

lor. Dimpotrivă, acesta le dădea ocazia de a-și dezvolta relațiile dintre ele. 17 ani mai târziu, în august 1939, ministrul de externe al lui Hitler, Joachim von Ribbentrop, zburase cu avionul la Moscova pe același traseu pentru a semna pactul cu Molotov, în care se prevedea o împărțire germano-sovietică a Europei, și declanșase al Doilea Război Mondial.²

Acum, pe același aeroport unde aterizase Ribbentrop cu doar patru ani înainte, Molotov aștepta sosirea unor noi aliați. Uniunea Sovietică avea nevoie de Cordell Hull și de Anthony Eden ca să o ajute să-și învingă fosta aliată, Germania. În ciuda tuturor asigurărilor date, Hitler invadase Uniunea Sovietică în iunie 1941 și până în luna decembrie a aceluiași an trupele lui avansaseră tocmai până la Moscova, la o distanță de doar 19 kilometri de aeroportul din capitală. Însă acum situația nu era chiar atât de disperată. Armata Roșie îi făcuse pe germani să se retragă din Moscova în decembrie 1941, iar în februarie 1943, cu ajutorul proviziilor americane trimise în URSS pe baza Programului de împrumut și închiriere al lui Roosevelt, îi învinsese la Stalingrad. Soarta războiului se schimbese în favoarea sovieticilor.

Însă perspectiva victoriei era încă îndepărtată. În octombrie 1943 Armata Roșie încă se lupta cu germanii în centrul Ucrainei și se pregătea să atace Zidul de Est al lui Hitler – linia defensivă de-a lungul Niprului. Râul respectiv, cu o lățime de 700 de metri, adică 2 300 de picioare, pe alocuri, constituia un obstacol formidabil. Afirmația lui Nikolai Gogol din romanul său dedicat vieții cazacilor, *Taras Bulba* – „Rar zboară vreo pasăre până în mijlocul Niprului“ – nu este o remarcă deloc întâmplătoare. Bătălia de pe Nipru, care a pornit în august 1943 și a continuat până la începutul iernii, a costat scump Armata Roșie, ducând la moartea a 350 000 de ofițeri și de soldați, numărul total al victimelor fiind de aproape 1,5 milioane. Cu astfel de victorii, Armata Roșie risca să rămână în scurt timp fără oameni. Conducerea sovietică avea nevoie de ajutorul americanilor.

Molotov zburase la Londra și la Washington în mai 1942, făcând presiuni pentru deschiderea unui al doilea front comun americano-britanic în Europa de Vest. Roosevelt îi promisese ajutor, însă britanicii se mișcau cu încetinitor. Invazia începuse în iulie 1943, nu în Europa de Vest, ci în cea de Sud, Aliații ajungând pe țărmul Siciliei – un plan susținut de britanici și menit să le protejeze ruta prin Mediterană către India. La începutul lui septembrie ajunseseră să se lupte în zona continentală a Italiei. Șeful lui Molotov, Iosif Stalin, nu era nicidecum mulțumit. Germanii putuseră să apere Peninsula Apenină fără să fie nevoie să-și retragă diviziile de pe Frontul de Est. În ceea ce îi privea pe sovietici, acesta nu reprezenta un al doilea front. Doar o descindere în Franța l-ar fi silit pe Hitler să-și retragă diviziile din est – și doreau să facă asta cât mai repede posibil. De asemenea, sovieticii aveau nevoie să li se furnizeze în continuare, prin Programul de împrumut și închiriere, armament, inclusiv cele mai noi avioane pe care numai America știa să le fabrice și putea să le ofere. Sperau că Cordell Hull îi va ajuta în ambele privințe.³

*

Ce aveau să vadă în scurt timp pe cer Molotov și însoțitorii lui reprezenta întruchiparea perfectă a puterii și a superiorității tehnologice americane. Puțin după ora 16:00, trei avioane argintii uriașe Douglas C-54 Skymaster, strălucind în ultimele raze ale soarelui de toamnă, apărură deasupra câmpiei Hodinka și începură manevrele de aterizare.

Sovieticii voiau Skymasterul prin Programul de împrumut și închiriere, însă americanii ezitau să dea unul dintre cele mai noi avioane pe care le dețineau – era abia al doilea său an de exploatare. Washingtonul avea nevoie de aparate C-54 pentru războiul din Pacific și pentru preconizata invazie din Europa. Avioanele Skymaster, cu patru motoare, aveau o lungime de 28 de metri și o anvergură a aripilor de aproximativ 36 de metri.

Puteau să parcurgă o distanță de până la 6 440 de kilometri la o altitudine de 6 700 de metri, cu o viteză de croazieră de 306 kilometri pe oră. Având un echipaj de patru persoane, în avion încăpeau cel mult 50 de soldați. Conceput inițial ca avion de pasageri și transformat ulterior în avion militar, acesta putea să fie modificat la loc și să servească drept cartier general al conducătorilor și comandanților militari americani. În ianuarie 1943, președintele Roosevelt folosi avionul prezidențial C-54 – cunoscut de toți ca „Vaca sfântă” pentru că era foarte bine păzit – pentru a ajunge la Casablanca la o întâlnire cu prim-ministrul Marii Britanii, Winston Churchill. Spre marea satisfacție a lui Stalin, cei doi aliați occidentali se hotărâseră să ducă războiul până la înfrângerea totală sau „predarea necondiționată” a Germaniei.⁴

Secretarul de stat Hull și însoțitorii lui aveau nevoie de tot confortul pe care această versiune pentru celebrități a Skymasterului putea să-l ofere pentru lungă călătorie până la Moscova. După ce decolaseră de la Washington, pe 7 octombrie, au zburat mai întâi până în Puerto Rico și au pornit apoi într-o călătorie pe mare până la Casablanca. Acolo s-au urcat în niște avioane care traversaseră Atlanticul fără oameni la bord și au zburat la Alger, apoi la Cairo, apoi la Teheran și, în cele din urmă, la Moscova. Se vedea că Hull, care împlinise 72 de ani cu puțin timp înaintea acestei călătorii, era bolnav și nu era încântat de călătorie. Doctorii, de teamă că la o altitudine de peste 2 400 de metri avea să sufere un atac de cord, trimiseseră un medic din marina militară ca să-i administreze lui Hull oxigen în caz de nevoie. Secretarul de stat era hotărât să ajungă la Moscova.

A doua persoană ca funcție din echipa lui Hull era proaspăt-numitul ambasador al SUA la Moscova, Averell Harriman. Un newyorkez înalt și deșirat, acesta urma să împlinească 52 de ani, însă părea mult mai tânăr. Fața sa prietenoasă, cu trăsături puternice și masculine și zâmbetul larg îl făceau să aibă succes la femei și îl ajutaseră să capete reputația de

bun negociator. Asemenea multor membri din administrația Roosevelt din timpul războiului, Harriman se ocupase de afaceri. Cu ajutorul prietenului său care era mâna dreaptă a președintelui, Harry Hopkins, Harriman devenise membru al administrației Roosevelt în primăvara lui 1941. Roosevelt avea nevoie de cineva cu experiență în afaceri ca să gestioneze Programul de împrumut și închiriere cu Marea Britanie. Harriman a mers la Londra devenind reprezentantul special al președintelui în Europa, având sarcina de a gestiona un program în valoare de un miliard de dolari menit să furnizeze provizii americane Marii Britanii și să o mențină pe aceasta pe linia de plutire în războiul împotriva Germaniei. În septembrie 1941 zburase de la Londra la Moscova ca să negocieze cu Stalin extinderea Programului de împrumut și închiriere și pentru Uniunea Sovietică, iar în octombrie 1943 Roosevelt îl numise pe Harriman ambasador al SUA la Moscova.

Roosevelt dorea ca Harriman să meargă la Moscova ca să-l asigure pe Stalin de bunăvoința americanilor, să întărească colaborarea militară în perioada premergătoare deschiderii celui de-al doilea front și, nu în ultimul rând, să negocieze cu el cu privire la viitorul Europei de Est, mai ales planurile sovietice legate de dobândirea de teritorii de la statele baltice, Polonia și România, în baza Pactului Ribbentrop-Molotov din 1939. Roosevelt dorea ca sovieticii să-și mai potolească ambițiile în schimbul unei viitoare cooperări cu Statele Unite și Marea Britanie. Era gata să-i ofere lui Stalin dreptul de a negocia pe picior de egalitate cu puterile occidentale, să-i dea asigurări cu privire la accesul sovietic la porturile de la Marea Baltică prin acorduri internaționale și să-i ofere sprijin financiar și tehnic pentru reconstruirea Uniunii Sovietice devastate de război.⁵

Înainte de a părăsi Washingtonul, pentru a merge mai întâi la Londra și apoi la Moscova, Harriman primise asigurări din partea lui Roosevelt că acesta va păstra confidențialitatea cu privire la toate aspectele legate de relațiile americano-sovietice, inclusiv cel legat de cooperarea militară. Nu numai că i se

îndeplinise dorința lui Harriman, ci acesta a fost lăsat să-și aleagă șeful misiunii militare. Generalul George Marshall, șeful de stat-major al Armatei SUA, a fost de acord să-l trimită la Moscova pe unul dintre cei doi propuși de Harriman, secretarul în vârstă de 47 de ani al Comitetului Șefilor de Stat-Major, generalul-maior John Russell Deane, care era foarte bine pregătit și respectat la Washington. Generalul Deane, Russ printre prieteni, se afla și el în avionul către Moscova alături de Harriman și de Hull. „Eram nerăbdător, plin de speranță și de încredere și fericit“, avea să scrie mai târziu Deane cu privire la ce simțise în timpul zborului. La fel ca Harriman, Deane credea că putea să se înțeleagă cu sovieticii. Se bucura să lase în urmă sarcinile de secretar la Washington și să preia controlul propriului comandament. De asemenea, se bucura că avea ocazia să lucreze cu Harriman, pe care îl respecta și îl admira.⁶

În vreme ce Harriman considera că principala sa sarcină la Moscova era aceea de a negocia o înțelegere postbelică în Europa, principalul obiectiv al lui Deane era coordonarea eforturilor sovieto-americeane pentru a învinge Germania. Al doilea obiectiv – invadarea Franței – urma să aibă loc peste alte câteva luni, însă acum aveau ocazia de a începe imediat cooperarea cu sovieticii. Înainte de plecarea la Moscova, atât Harriman, cât și Deane fuseseră abordați de generalul Henry „Hap“ Arnold, comandantul Forțelor Aeriene Regale Britanice la bombardamente comune asupra Germaniei și asupra aliatelor europene ale acesteia. Piloții americani bombardau Germania de la bazele britanice și se întorceau apoi în Marea Britanie. Arnold dorea ca Harriman și Deane să-i convingă pe sovietici să le permită Forțelor Aeriene Americane să creeze baze pe teritoriul deținut de sovietici. Atunci bombardierele ar fi putut să zboare până departe, în spatele liniilor germane, decolând din Marea Britanie și aterizând în Uniunea Sovietică, apoi zburând înapoi după câteva zile cu o nouă încărcătură de bombe, nu numai

ca să distrugă obiectivele industriale germane din Europa de Est, ci și ca să le slăbească apărarea de pe Frontul de Est.

Părea o propunere cu avantaje pentru ambele părți. „Eu și Harriman“, își amintea Deane, „eram încântați de atitudinea lui Arnold și ne-am dus în Rusia fiind siguri că simpla logică avea să ne ajute să-i îndeplinim dorințele.“ Se credea că înființând baze în partea sovietică a Frontului de Est s-ar fi pus bazele creării unor baze asemănătoare în Extremul Orient, unde comandantii americani se bazau nu numai pe participarea sovietică, ci și pe obținerea unor baze aeriene ca să efectueze bombardamente în interiorul Japoniei. Deane, care nu era pilot, dar care, ca secretar al Comitetului Șefilor de Stat-Major, avusese de-a face cu Arnold și cu Forțele Aeriene Americane din Europa, abia aștepta să se ocupe cu prioritate de propunerea pentru Moscova privind bazele aeriene. În drumul său din Statele Unite spre Orientul Mijlociu și apoi spre Uniunea Sovietică, se oprise la Londra ca să viziteze cartierul general al Forței Aeriene a Armatei a 8-a a SUA, care bombarda obiective germane din Europa. Se întâlnise acolo cu ofițerii de la comandă și adunase materiale cu privire la consecințele bombardamentelor în sistem navetă asupra Europei, precum și o listă cu ținte din Europa de Est la care piloții americani nu puteau să ajungă decât dacă li se permitea să aterizeze în Uniunea Sovietică. Cu o sarcină făcută parcă pentru el, Deane abia aștepta să-și înceapă misiunea la Moscova.⁷

Zborul cu Skymasterul de la Teheran la Moscova exprima dorința piloților americani și sovietici de a conlucra. La Teheran, sovieticii își plasaseră propriul operator de radio și propriul navigator în echipajul american ca să se asigure că avionul nu se va rătăci în spațiul aerian sovietic sau că nu va fi luat drept aparat inamic. Dar chiar dacă exista dorința de a colabora, șansa de a o face era cu adevărat redusă. Fiica ambasadorului Harriman, Kathleen, care îl însoțea în călătorie, îi scria surorii ei, Mary: „La scurt timp după ce ne-am început călătoria, am primit un bilețel politicos de la pilotul lui Hull...

că au nevoie de prezența mea plăcută în față“. Când Kathleen s-a dus în carlinga avionului, a remarcat că piloții americani se certau cu cei sovietici. Sovieticii insistau că trebuie să zboare la mare altitudine, în vreme ce americanii refuzau să o facă, pentru că doctorii îi interzisera lui Hull să zboare la peste 2 400 de metri înălțime. Problema era, după cum avea să-i scrie mai târziu Kathleen lui Mary, că „nici unul nu vorbea aceeași limbă“. Nici Kathleen nu vorbea, dar piloții americani tot au pus-o între ei și piloții sovietici. Prezența unei tinere a calmat spiritele de ambele părți.

Kathleen Harriman sau Kathy, după cum o strigau prietenii și rudele, venise cu tatăl său la Londra în mai 1941, lucrând mai întâi la Agenția Internațională de Știri și apoi la *Newsweek*. În vârstă de 26 de ani, iubitoare de cai, Kathy era înaltă și athletică. Zâmbetul său larg și personalitatea sa expansivă o făceau să aibă succes la bărbați. Spre deosebire de chinutul secretar Hull, ea abia aștepta să-și înceapă aventura moscovită. Pe durata șederii sale la Moscova urma să învețe rusa și să devină mediatoare la ambasada americană, aplanând destule dispute dintre diplomații și ofițerii sovietici și americani, care aveau tendința de a fi mult mai rezervați în prezența unei femei. Își descoperise acest talent în cursul zborului spre Moscova. „Până am ajuns la Stalingrad au dispărut toate tensiunile și dificultățile și prin semne s-a încheiat Bătălia de la Stalingrad“, îi scria Kathy surorii ei. „Înainte de a ajunge la Moscova am devenit cu toții buni prieteni.“⁸

Sub privirile neîncrezătoare ale piloților americani, pilotul sovietic conducea Skymasterul spre destinație urmând râuri, căi ferate și șosele. Au zburat deasupra Kremlinului înainte de a ateriza pe Aeroportul Central din Moscova. „De la hubloul avionului“, avea să scrie mai târziu John Deane, „vedeam domurile Kremlinului înnegrite de culorile războiului, apa înspumată a râului Moscova, Piața Roșie, Biserica Sf. Vasile și baionetele strălucitoare ale gărzii de onoare care aștepta pe câmpul de sub noi ca să-l salute în numele Uniunii Sovietice

pe marele nostru secretar de stat, Cordell Hull.“ După ce s-a învârtit deasupra aeroportului și a găsit culoarul de aterizare, Skymasterul a făcut ultima manevră. În sfârșit, lunga călătorie de la Washington la Moscova se încheiase.⁹

*

Veaceslav Molotov, delegații și însoțitorii lui, pe care Deane i-a găsit „vineți din cauza frigului care le intrase până în măduva oaselor“, au salutată delegația americană, în mod evident fericiți că nu mai trebuiau să aștepte în ger.

Molotov și Hull au trecut în revistă garda de onoare. Fanfara a intonat imnul sovietic, „Internaționala“, imnul mișcării socialiste europene. Versurile acestuia nu promiteau nimic bun pentru lumea capitalistă: „Vom distruge această lume a violenței / Din temelii și după aceea / Ne vom construi o nouă lume“, suna cântecul. Orchestra a cântat după aceea „The Star-Spangled Banner“ („Drapelul presărat cu stele“). Versurile sale „Noi credem în Dumnezeu“ nu au produs nici un fel de jenă diplomatică, pentru că nici unul dintre imnuri nu a fost cântat cu vocea. Deane a găsit interpretarea imnului american „excelentă, deși ușor diferită“.¹⁰

Pe pista de aterizare aștepta, ca să-i salute pe americani, și delegația britanică la discuțiile de la Moscova, condusă de ministrul de externe Anthony Eden. Era un eveniment solemn. După ce Molotov s-a dus la microfon ca să le ureze bun venit Aliaților, Hull și Eden i-au răspuns, la rândul lor, cu scurte mesaje de salut. Hull a spus că este „extrem de fericit să se afle în vizită la Moscova, capitala țării unite cu a mea printr-o cauză comună“. Mai târziu în aceeași zi, Hull, Eden și Molotov, fiecare însoțit de propria delegație, s-au întrunit în biroul lui Molotov de la Kremlin ca să clarifice care era cauza lor comună și cel mai bun mod de a o realiza. Au fost de acord să dea publicității un scurt comunicat în care să se menționeze numele demnitarilor

americani și britanici care veniseră la Moscova, deși în presă nu s-a anunțat scopul vizitei.¹¹

Existau motive întemeiate nu numai ca să se păstreze secretul, ținând cont de starea de război, ci și ca să existe o rețineră în a comenta public posibilele efecte ale vizitei. Diplomații de marcă ai Alianților veniseră la Moscova ca să ia parte la prima conferință ministerială privind ordinea mondială postbelică. Participanții la Conferința de la Moscova, după cum a ajuns să fie cunoscută ulterior întrunirea, aveau mari ambiții, însă nu se știa dacă viziunile de viitor prezentate de cele trei țări aliate aveau să coincidă. În decurs de 12 zile, de pe 19 pe 30 octombrie, cei trei miniștri de externe aveau să discute despre înființarea Organizației Națiunilor Unite și despre o Comisie Consultativă Europeană care să se ocupe de țările și teritoriile eliberate din Europa. Aveau să discute despre eradicarea fascismului din Italia, restabilirea independenței Austriei și pedepsirea celor vinovați de crime de război. Era începutul unui proces îndelungat de căutare a unui limbaj comun pentru organizarea lumii postbelice. Îi aștepta un drum dificil, însă aveau mari speranțe.¹²

Cooperarea sovieto-americană intra într-o nouă epocă, iar Harriman și Deane credeau că va fi una luminoasă. La întâlnirea sa cu Molotov, din 21 octombrie, Harriman i-a spus comisarului sovietic pentru afaceri externe că venise acolo „ca prieten”. Și-a exprimat speranța că într-o bună zi ei doi aveau să călătorească împreună cu avionul rapid al lui Harriman. Cum se apropiase foarte mult de Churchill în perioada petrecută la Londra, Harriman încerca acum să-și facă prieteni la Moscova și, mai ales, să-și creeze relații personale cu Molotov. În Occident funcționase atât în afaceri, cât și în politică invitarea unor prieteni din guvern să se bucure de averea familiei sale – tatăl lui Harriman fusese magnat al căilor ferate și era multimilionar – participând la cine, făcând echitație și dând ture cu mașini și avioane rapide. Harriman încerca să

folosească același mod de abordare și la Moscova, oferindu-și prietenia și așteptând să primească în schimb prietenie.¹³

Nu după mult timp atât Averell, cât și Kathy Harriman începeau să se atașeze de țară și de oamenii ei. „Abia acum încep să îmi dau seama că bine cunoscutele comunicate rusești care se referă la eroism impersonal și la numere uriașe de morți, dispăruți și răniți reprezintă ceva foarte personal aici în materie de prieteni și rude”, îi scria Kathy lui Mary pe 5 noiembrie. „Când analizezi cu atenție, în ciuda prelegerilor că Statul este pe primul loc, rusul continuă să fie o ființă umană și, destul de amuzant, guvernul îl tratează ca atare – și așa se explică focurile de artificii periodice atunci când se anunță o nouă victorie și împodobirea clădirilor bombardate.”¹⁴

Echipa americană venise la Moscova plină de entuziasm și hotărâtă să transforme total relațiile sovieto-americanе, incluzând nu numai summituri între liderii Marii Alianțe, ci și o cooperare militară directă între forțele americane și cele sovietice. Generalul Deane, al cărui rol era acela de a dezvolta această cooperare, era la fel de dornic să reușească ca toți ceilalți. Credea că va putea să realizeze acest obiectiv pătrunzând dincolo de fațada statului comunist și ajungând la umanitatea pe care o aveau în comun.